

مدیریت ورزشی _ آذر و دی ۱۳۹۵
دوره ۸، شماره ۵، ص: ۶۵۵-۶۶۴
تاریخ دریافت: ۹۲/۱۲/۱۱
تاریخ پذیرش: ۹۳/۰۲/۰۷

بررسی میزان پایبندی دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته تربیت بدنی، به اصول اخلاق پژوهش، در: دانشگاه‌های تهران

ایمان نسترن بروجنی^{۱*} - حسن اسدی^۲ - خسرو نصیری^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران، ۲. استاد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران، ۳. استادیار، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

چکیده

هدف از این تحقیق، بررسی میزان پایبندی دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته تربیت بدنی به اصول اخلاق پژوهش در دانشگاه‌های تهران است. جامعه آماری پژوهش ۱۱۰۰ نفر از دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی رشته تربیت بدنی بودند که ۵۰۰ نفر از آنها به‌عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. ضریب پایایی پرسشنامه با روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۶ گزارش شده است. برای تعیین توزیع داده‌ها از آزمون کولموگروف اسمیرنوف و برای بررسی روابط بین داده‌ها از ضریب همبستگی اسپیرمن و آزمون t مستقل استفاده شد. نتایج نشان داد که دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی به‌طور شایان توجهی اصول اخلاق پژوهش را رعایت می‌کنند و صداقت پژوهشی متوسطی دارند. نتایج پژوهش ارتباط معنادار بین سال ورود دانشجویان و نگرش آنان درباره پایبندی به اخلاق پژوهش، و بین مقطع تحصیلی و نگرش درباره پایبندی به اخلاق پژوهش را نشان می‌دهد. بین مقطع تحصیلی دانشجویان و نگرش آنها درباره پایبندی به اخلاق پژوهش ارتباط معنادار منفی به میزان $P = -0/733$ و در سطح معناداری $P \leq 0/01$ مشاهده شد. نتایج آزمون t مستقل نشان داد که بین دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و دکتری تربیت بدنی از نظر نگرش درباره پایبندی به اخلاق پژوهش، تفاوت معناداری وجود دارد. براساس نتایج پژوهش نیاز به آشنایی هرچه بیشتر دانشجویان با اصول اخلاق پژوهش احساس می‌شود.

واژه‌های کلیدی

اخلاق پژوهش، ایران، تحصیلات تکمیلی، تربیت بدنی، تهران.

مقدمه

پژوهش به‌عنوان یکی از ابزارهای توسعه جوامع و شاخصی برای ارزیابی توانمندی‌های کشورها همواره مورد توجه بوده است. در قرون اخیر پیشرفت‌های علمی و در کنار آن پیشرفت‌های صنعتی اهمیت پژوهش‌های علمی را بیش‌ازپیش آشکار کرده است. با افزایش نیاز دانشجویان تحصیلات تکمیلی به مقالات و فعالیت‌های پژوهشی به‌عنوان عامل بسیار مؤثر در ورود دانشجویان به مقاطع بالاتر، به‌خصوص مقطع دکتری تخصصی، و ایجاد رقابت نه‌چندان سالم در بین دانشجویان به‌سبب افزایش هرچه بیشتر تعداد مقالات و پیشی گرفتن از رقبای، وجود برخی بی‌اخلاقی‌ها در این زمینه دور از انتظار نخواهد بود. همچنین نبود نظارت لازم در عرصه تولید مقالات علمی و نبود کمیته‌های اخلاق پژوهش، راه را برای بروز این‌گونه بی‌اخلاقی‌های پژوهشی هموار کرده است. هم‌زمان با رشد چشمگیر پروژه‌های تحقیقاتی و پژوهش‌های علمی، بی‌اخلاقی‌ها و تخلفات پژوهشی نیز افزایش یافته است و نیاز به تحقیقات بیشتر در زمینه تعیین آمار دقیق این موارد احساس می‌شود.

پژوهش، گامی است که پژوهشگر برای شفاف‌سازی یک مسئله دارای ابهام برمی‌دارد تا از این طریق دریچه‌های تازه‌ای از علم را بگشاید و بر آن مشکل غلبه کند (۱۳۰۴). اخلاق پژوهش به تمامی اصول و مؤلفه‌های اخلاقی گفته می‌شود که پژوهشگران در مراحل انجام تحقیقات خود ملزم به رعایت کردن آن‌اند، تا پژوهش‌های آنان قابل استناد بوده و دارای اعتبار پژوهشی باشد (۱۳۰۱۰، ۹، ۶). اخلاق پژوهش از دو محور اخلاق پژوهشگر و اخلاق در رابطه با آزمودنی‌های انسانی تشکیل شده که در بیشتر پژوهش‌های انجام‌گرفته فقط یک بخش مورد توجه قرار گرفته است.

نورمبرگ^۱ (۱۹۴۹) در اولین بیانیه جهانی اخلاق پژوهش، به اهمیت حمایت از آزمودنی‌های انسانی پژوهش پرداخته و آن را از مصادیق بارز اخلاق پژوهش برشمرده است.

هل‌سینکی^۲ (۱۹۶۴) نیز در تکمیل این بیانیه نکات دیگری را افزوده و اصول اخلاق پژوهش را به‌گونه‌ای دقیق‌تر از پیش ارائه کرده است.

الیور^۳ (۲۰۱۰) در یک تقسیم‌بندی، پژوهش‌ها را به دو دسته دارای آزمودنی و بدون آزمودنی طبقه‌بندی کرده است. او مؤلفه‌هایی مانند صداقت و امانتداری را برای پژوهش‌های بدون آزمودنی بیان کرده است. همچنین مؤلفه‌های رضایت آگاهانه آزمودنی‌ها، حمایت از حقوق آزمودنی‌ها و عدم

---

1. Nuremberg
2. Helsinki
3. Oliver

آسیب‌رسانی به آنها را از جمله مؤلفه‌های اخلاقی در پژوهش‌های دارای آزمودنی‌های انسانی ذکر کرده است (۱۹).

شوان و کوتز^۱ (۲۰۱۰) صداقت پژوهشی و احترام به حق مالکیت آثار پژوهشی دیگران را از جمله مصادیق مهم در اخلاق نویسندگی و انتشار مقالات علمی دانسته‌اند (۲۲). صداقت در انتشار داده‌ها و نتایج پژوهش از جمله مواردی است که در بیشتر پژوهش‌های حوزه اخلاق پژوهش به آن پرداخته شده است (۲۶، ۱۳، ۱۴، ۱۰). صداقت پژوهشی به معنای آن است که پژوهشگر تمامی آنچه را که در مراحل تحقیق به آن دست یافته است، به‌درستی و شفاف بیان کند (۲۵، ۱۰). منظور از بیان درست نتایج پژوهش، نتایج مطلوب و تأییدکننده پژوهش و نتایج نامطلوب و ناهمسو با نتایج تحقیق انجام‌گرفته است (۲۴، ۱۹، ۱۵، ۱۳). امانتداری و رعایت حق مالکیت مادی و معنوی صاحبان آثار پژوهشی، موضوع دیگری است که در زمینه اخلاق پژوهش مطرح می‌شود (۲۶، ۲۲، ۱۰، ۲۴).

امروزه اگرچه مقالات منتشرشده در نشریات بین‌المللی از نظر موضوع سرقت علمی و ادبی بررسی می‌شوند، باز هم تخلفات بسیاری در این زمینه مشاهده می‌شود. سرقت علمی و ادبی به معنای استفاده عینی از واژه‌ها، مفاهیم و نتایج پژوهشی دیگران و بدون ذکر منابع مورد استفاده است (۲۴، ۱۲، ۱۱، ۱۰). اخلاق پژوهش با محوریت آزمودنی‌های انسانی نیز یکی از حوزه‌های مهم اخلاق پژوهش است (۲۴، ۶، ۴). آزمودنی‌های انسانی، یا مشارکت‌کنندگان در پژوهش، باید با رضایت آگاهانه در مسیر انجام پژوهش قرار گیرند. آنها باید با تمامی خطرهای بالقوه، ضررها و فواید آن تحقیق آشنا شوند و سپس کاملاً آزادانه انتخاب کنند که آیا در انجام پژوهش مشارکت خواهند کرد یا خیر (۲۷، ۶). علاوه بر آن باید این امکان به آزمودنی‌ها داده شود که در هر مرحله از مراحل تحقیق، برای خروج از پژوهش و قطع همکاری با پژوهشگران کاملاً آزادند (۲۴، ۱۵، ۷، ۴).

رعایت حریم خصوصی آزمودنی‌ها و ناشناس ماندن آنان از موارد دیگری است که آنها را به مشارکت در تحقیق تشویق می‌کند (۱۵، ۴). رازداری محققان و حفظ اسرار آزمودنی‌ها، حمایت مداوم از آزمودنی‌ها و عدم آسیب‌رسانی به آنها در مسیر انجام تحقیق، از مصادیق دیگر اخلاق پژوهش با محوریت آزمودنی‌هاست که در پژوهش‌های متعددی مورد توجه قرار گرفته است (۲۴، ۱۷، ۱۵، ۱۳، ۱). فورزبرگ^۲ (۲۰۱۳)، در مطالعه‌ای به بیان اهمیت اخلاق پژوهش در مطالعات دارای آزمودنی‌های

1 . Shewan & Coats

2 . Forsberg

انسانی پرداخته و عوارض ناشی از رعایت نکردن مسائل اخلاق پژوهش را در این گونه مطالعات بیان کرده است (۶).

میلر^۱ و همکاران (۲۰۱۲) شناسایی آزمودنی‌های انسانی و محرمانه نبودن اطلاعات آنها را از خطرهای بالقوه برای مشارکت‌کنندگان در پژوهش عنوان کرده است (۱۵).

سینگ^۲ (۲۰۱۲)، اخذ رضایت آگاهانه از مشارکت‌کنندگان در پژوهش و اجتناب از سهل‌انگاری به‌خصوص در پژوهش‌های دارای آزمودنی‌های انسانی را، از موضوعات مهم اخلاق پژوهش می‌داند (۲۴). برینکمن^۳ (۲۰۰۸) جزء مشترک اخلاق در پژوهش‌های دارای آزمودنی‌های انسانی را، احترام به حق رضایت آگاهانه آزمودنی‌ها و اطمینان از رازداری پژوهشگران ذکر کرده است (۴).

سوازی^۴ و همکاران (۲۰۱۰)، در پژوهشی احترام به حقوق آزمودنی‌های انسانی را مورد توجه قرار دادند و بر ضرورت ناشناس ماندن آزمودنی‌ها تأکید کردند (۲۶).

لی^۵ و همکاران (۲۰۱۳) نیز در پژوهشی به اهمیت تأسیس کمیته‌های اخلاق پژوهش و بررسی پژوهش‌های انجام‌گرفته در این کمیته‌ها پرداختند (۱۴).

با توجه به نقش بسیار مهم مقالات و پژوهش‌های دانشجویی در ارتقای دانشجویان به مقاطع تحصیلات تکمیلی و همچنین، توجه به تعداد مقالات استادان و اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها به‌عنوان عاملی در ارتقای درجه، و همچنین مشاهدات و گزارش‌های رسیده از برخی تخلفات، بررسی میزان پایبندی دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی به اصول و مؤلفه‌های اخلاق پژوهش ضروری می‌نماید. شایان ذکر است که نبود کمیته‌های اخلاق پژوهش نیز بر ضرورت انجام این تحقیق می‌افزاید. اگرچه در زمینه تدوین و تعریف اصول و مؤلفه‌های اخلاق پژوهش، تحقیقات زیادی انجام گرفته است، پژوهشی در زمینه بررسی نگرش دانشجویان و پژوهشگران تربیت بدنی و علوم ورزشی، در زمینه پایبندی به اخلاق پژوهش انجام نگرفته است. از این رو پژوهش حاضر با هدف بررسی میزان پایبندی دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته تربیت بدنی به اصول اخلاق پژوهش، در دانشگاه‌های تهران انجام گرفته است.

-
- 1 . Miller
  - 2 . Singh
  - 3 . Brinkman
  - 4 . Swazey
  - 5 . Lee

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع مطالعات اکتشافی بوده و به صورت میدانی به مرحله اجرا در آمده است. جامعه پژوهش تمامی دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و دکتری رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی در هفت دانشگاه کشور و به تعداد ۱۱۰۰ نفر بودند، که پس از انجام محاسبات و با توجه به جدول مورگان^۱ ۲۹۱ نفر به صورت هدفمند و در دسترس به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. علاوه بر آن به منظور کاهش عوامل مدخل و افزایش اعتبار نتایج پژوهش، تعداد نمونه به ۵۰۰ نفر افزایش یافت. ابزار اندازه گیری، پرسشنامه‌ای ۳۵ سؤالی با مقیاس لیکرت بود. پرسشنامه اخلاق پژوهش محقق ساخته، با بررسی بیش از ۴۰ مقاله فارسی و لاتین و با استخراج کدهای اخلاقی از این مقالات و به گونه‌ای تهیه شد که تمامی مؤلفه‌های اخلاق پژوهش را در خود بگنجاند. پرسشنامه اخلاق پژوهش تهیه شده در این تحقیق، به لحاظ جامعیت مؤلفه‌ها و کدهای اخلاق پژوهش، اولین پرسشنامه اخلاق پژوهش در دنیاست. پرسشنامه شامل سه بخش اخلاق پژوهش با محوریت پژوهشگر (۱۶ سؤال)، اخلاق پژوهش با محوریت آزمودنی‌های انسانی (۹ سؤال) و نگرش دانشجویان درباره پایبندی دیگر پژوهشگران تربیت بدنی به اخلاق پژوهش (۱۰ سؤال)، بوده است. روایی پرسشنامه با نظر دوازده نفر از استادان متخصص رشته مدیریت ورزشی تعیین شد و پایایی آن نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۶ محاسبه شد. ۵۰۰ پرسشنامه بین دانشجویان توزیع شد که در پایان ۴۳۳ پرسشنامه تکمیل شده برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد و نرخ بازگشت پرسشنامه ۰/۸۶۶ بود. برای تعیین نوع توزیع داده‌ها از آزمون کولموگوروف - اسمیرنوف (KS) استفاده شد و پس از تعیین غیرنرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن و آزمون t مستقل استفاده شد. تمامی مراحل تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS ۱۷ به انجام رسید.

یافته‌های تحقیق

نتایج تحقیق نشان داد که میانگین سنی دانشجویان حاضر در تحقیق ۲۵/۵ سال بود که از این میان ۴۷/۸ درصد نمونه مورد مطالعه مرد و ۵۲/۲ درصد زن بودند. همچنین میزان ۸۶/۶ درصد نمونه مورد مطالعه دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و ۱۳/۴ درصد آنان دانشجویان مقطع دکتری بودند.

در زمینه مؤلفه‌های اخلاق پژوهش با محوریت پژوهشگر، ۷۲/۳ درصد دانشجویان اظهار داشتند که مؤلفه امانتداری را به میزان زیادی رعایت کرده‌اند و ۸۰/۲ درصد دانشجویان گفتند که صداقت پژوهش متوسطی دارند.

در زمینه مؤلفه‌های اخلاق پژوهش با محوریت آزمودنی‌ها، حدود ۶۲ درصد دانشجویان بر این باورند که اصل رضایت آگاهانه آزمودنی‌ها را به میزان زیادی رعایت کرده‌اند. بیش از ۸۵ درصد دانشجویان گفتند که مؤلفه آسیب نرساندن به آزمودنی‌ها را به میزان کم تا متوسط رعایت کرده‌اند و در نهایت ۹۷/۷ درصد دانشجویان اظهار داشتند که حریم خصوصی و ناشناسی آزمودنی‌ها را به میزان زیادی رعایت کرده‌اند.

در زمینه نگرش دانشجویان درباره پایبندی به اخلاق پژوهش در بین دیگر پژوهشگران تربیت بدنی، ۶۹ درصد دانشجویان بر این باورند که دوستان پژوهشگر آنها به میزان کم تا متوسط به اخلاق پژوهش پایبندند و آن را رعایت می‌کنند.

بین مقطع تحصیلی دانشجویان و نگرش آنها درباره میزان پایبندی به اخلاق پژوهش ارتباط معنادار منفی به میزان $P = -0/733$ و در سطح معناداری $P \leq 0/01$ مشاهده شد.

جدول ۱. آزمون رابطه بین دو متغیر مقطع تحصیلی و اخلاق پژوهش (* در سطح ۰/۰۱ معنادار

ضریب همبستگی اسپیرمن	سطح معناداری (P)	نتیجه‌گیری
-۰/۷۳۳ (*)	۰/۰۰۳	ارتباط معنادار

نتایج آزمون t مستقل نشان داد که بین دانشجویان مقطع کارشناسی‌ارشد و دکتری تربیت بدنی از نظر نگرش درباره پایبندی به اخلاق پژوهش، تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۲. آزمون t مستقل برای مقایسه پایبندی به اخلاق پژوهش در میان دانشجویان کارشناسی‌ارشد و دکتری

مقطع	میانگین متغیر (M)	مقدار-t	درجه آزادی (df)	مقدار-P
کارشناسی‌ارشد	۸۲/۵۱۷۳	-۵/۶۰۴	۴۳۱	۰/۰۰۱
دکتری	۷۹/۸۴۴۸			

نتایج

بررسی نتایج پژوهش بیانگر آن است که دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی به میزان متوسطی اصول اخلاق پژوهش با محوریت پژوهشگر را رعایت می‌کنند و صداقت پژوهشی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اصول در انتشار مقالات علمی و پروژه‌های تحقیقاتی مطرح است (۲۴،۱۰).

استرن^۱ (۱۹۹۷) صداقت پژوهشی را شرط لازم برای اعتبار یک پژوهش ذکر می‌کند. صداقت پژوهشی از جمله مؤلفه‌های اساسی در اخلاق پژوهش است که در نبود آن تمامی اعتبار یک پژوهش در معرض تهدید قرار می‌گیرد و از نظر منطقی استناد به نتایج آن پژوهش جایز نیست (۲۵).

پژوهش‌های زیادی به بیان اهمیت صداقت پژوهشی در زمینه اخلاق پژوهش پرداخته‌اند و از این نظر بررسی نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی درباره صداقت پژوهشی خود و دیگران با نتایج پژوهش‌های گذشته همسوست (۲۶، ۲۴، ۲۵، ۲۲، ۱۹، ۱۰).

هرنر^۲ (۲۰۱۱) در پژوهش خود به بیان اهمیت امانتداری در انجام پژوهش‌های علمی و انتشار مقالات علمی پرداخته است (۱۰). احترام به مالکیت آثار پژوهشی دیگران سبب افزایش اعتبار علمی پژوهش و همچنین کاهش تخلفات مربوط به سرقت‌های علمی و ادبی می‌شود (۲۲، ۱۲).

یافته‌ها حاکی از آن است که بیشتر دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی نگرش خوبی در زمینه رعایت حق مالکیت مادی و معنوی صاحبان آثار پژوهشی داشته و اظهار کرده‌اند که مؤلفه امانتداری را به میزان زیادی رعایت کرده‌اند. این مطلب با یافته‌های پژوهش‌های گذشته مبنی بر اهمیت امانتداری به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اخلاق پژوهش همسوست (۲۲، ۱۰).

اخلاق پژوهش با محوریت آزمودنی‌های انسانی از محورهای مهم اخلاق پژوهش است. این مطلب در مورد پژوهش‌های دارای آزمودنی‌های انسانی اهمیت بسیاری می‌یابد (۱۴، ۶).

براساس یافته‌های پژوهش نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی در زمینه رعایت مؤلفه‌های رضایت آگاهانه آزمودنی‌ها و عدم آسیب‌رسانی به آزمودنی‌ها، در حد متوسط بوده است. این در حالی است که این دو مؤلفه از مهم‌ترین اصول اخلاق پژوهش با محوریت آزمودنی‌های انسانی‌اند (۲۴، ۱۵، ۶، ۱). بررسی این دو مؤلفه در پژوهش حاضر نیز تأییدی بر میزان اهمیت آنها در زمینه اخلاق پژوهش بوده و از این نظر با نتایج پژوهش‌های گذشته همسوست.

1 . Stern

2 . Horner

نگرش بیشتر دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی نشان می‌دهد که آنها به میزان زیادی دو مؤلفه ناشناسی و حریم خصوصی آزمودنی‌ها را رعایت کرده‌اند و با آن آشنایی دارند. بررسی این دو مؤلفه در پژوهش حاضر نیز تأکیدی بر ضرورت و اهمیت آنهاست و از این نظر با نتایج پژوهش‌های گذشته همسوست (۲۶،۱۵).

آنچه از نتایج پژوهش حاضر استنباط می‌شود و این پژوهش را از تحقیقات گذشته متمایز می‌کند، بررسی ارتباط بین مقطع تحصیلی و نگرش دانشجویان درباره پابندی به اخلاق پژوهش است. برخلاف تصور، نگرش دانشجویان مقطع دکتری در رشته تربیت بدنی در زمینه رعایت اصول اخلاق پژوهش پایین‌تر از دانشجویان کارشناسی‌ارشد این رشته است. در حقیقت با ارتقای مدارج تحصیلی نگرش دانشجویان نسبت به رعایت اخلاق پژوهش پایین‌تر آمده است. این مطلب شاید به این دلیل باشد که دانشجویان تحصیلات تکمیلی تصورات غیرواقعی و رؤیاپردازانه‌ای از این مقاطع تحصیلی دارند و پس از ورود به آن، و مواجهه با واقعیات موجود جامعه، دچار بی‌انگیزگی و سرخوردگی می‌شوند و این بی‌انگیزگی سرآغازی بر بی‌اخلاقی‌های پژوهشی است. همچنین نتایج حاکی از آن است که بین دانشجویان مقطع کارشناسی‌ارشد و دکتری تربیت بدنی از نظر نگرش درباره پابندی به اخلاق پژوهش تفاوت معناداری وجود دارد که نتایج پژوهش را تأیید می‌کند.

به نظر می‌رسد آشنایی هرچه بیشتر دانشجویان با اصول و مؤلفه‌های اخلاق پژوهش از یک سو، و نگاه واقع‌بینانه و به دور از تصورات بی‌اساس به مقاطع تحصیلات تکمیلی از سوی دیگر در کاهش بی‌اخلاقی‌های پژوهشی نقش مهمی خواهد داشت. همچنین نمی‌توان نقش نظارت را در کاهش بی‌اخلاقی‌های پژوهشی نادیده گرفت. بدیهی است مسئولان پژوهشی در حوزه تربیت بدنی با نظارت هرچه بیشتر، در کاهش تخلفات و بی‌اخلاقی‌های پژوهشی نقش عمده‌ای خواهند داشت.

منابع و مأخذ

1. Beaulieu, A. and A. Estalella (2012). "Rethinking research ethics for mediated settings." *Information, Communication & Society*, 15(1): 23-42.
2. Bebeau, M. J., K. D. Pimple, et al. (1995). "Moral reasoning in scientific research." *Cases for teaching and assessment*. Bloomington, IN: Poynter Center for the Study of Ethics and Assessment, 17(2):547-563

3. Beecher, H. K. (1966). "Ethics and clinical research." *New England journal of medicine*: 274(24): 1354-1360.
4. Brinkman, S. and S. Kvale (2008). "Ethics in qualitative psychological research." *The Sage handbook of qualitative research in psychology*, 107(13): 263-279.
5. Eynon, R., J. Fry, et al. (2008). "The ethics of internet research." *The SAGE handbook of online research methods*, 54(12): 22-39.
6. Forsberg, J. (2013). "Beware Side Effects of Research Ethics Revision". 341(25): 1341-1345.
7. Grant, R. W. and J. Sugarman (2004). "Ethics in human subjects' research: do incentives matter?" *Journal of Medicine and Philosophy*: 29(6): 717-738.
8. Heydari, A., Asghari F., Adeli, S.H. (2010). "Provide a model for monitoring the ethical human subject research design", *Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine*, 3(5): 19-25.
9. Horner, J. and F. D. Minifie (2011). "Research ethics II: Mentoring, collaboration, peer review, and data management and ownership." *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 54(1): 330-331.
10. Horner, J. and F. D. Minifie (2011). "Research ethics III: publication practices and authorship, conflicts of interest, and research misconduct." *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 54(1): 346-358.
11. Islami, S. H. (2011). "Theft of university-level science." *Journal of the mirror*, 22(1): 7-17.
12. Karlsson, H. (2012). "The ethics of selling methods for scientific research." *Nordic journal of psychiatry*, 66(1): 1-14.
13. Khaleghi, N. (2010). "Research Ethics in the Social Sciences, Quarterly Ethics in Science and Technology." 3(20): 83-92.
14. Lee, F. Monaghan., O Dwyer M. (2013). "Seeking University Research Ethics Committee Approval: the Emotional Vicissitudes of a Rationalized Process." 16(1): 80-65.
15. Miller, T., M. Birch, et al. (2012). "Ethics in Qualitative Research." *Journal of Social Science*, 145(10): 247-260.
16. Mohammadnejad, A. (2006). "Research Ethics." *Scientific Research Center of Tehran University students*, 2(3): 44-47.
17. Moreno, M. A., N. C. Fost, et al. (2008). "Research ethics in the My space era." *Pediatrics Journal*, 121(1): 157-161.
18. Oberle, K. M. (2002). "Ethics in qualitative health research." *Annals Royal College of Physicians and Surgeons of Canada*, 35(8): 563-578.
19. Oliver, P. (2010). "The student's guide to research ethics, Open University Press, 47(8):124-138.
20. Orb, A., L. Eisenhauer, et al. (2001). "Ethics in qualitative research." *Journal of Nursing Scholarship*, 33(1): 93-96.
21. Pawlik, T. M. and M. L. Schwarze (2012). "Ethics in Surgical Research." *Success in Academic Surgery*, 21(3): 43-57.

-
22. Shewan, L. G. and A. J. S. Coats (2010). "Ethics in the authorship and publishing of scientific articles." *International Journal of Cardiology*, 144(1): 1-12.
  23. Sieber, J. E. and B. Stanley (1988). "Ethical and professional dimensions of socially sensitive research." *American Psychologist*, 43(1): 49-58.
  24. Singh, S. (2012). "Ethics in research." *Indian Journal of Dermatology, Venereology, and Leprology*, 78(4): 411-421.
  25. Stern, J. E., D. Elliott, et al. (1997). "The ethics of scientific research." *Nature*, 389(6651): 560-569.
  26. Swazey, J. P. and S. J. Bird (2010). "Teaching and learning research ethics." *Professional Ethics, a Multidisciplinary Journal*, 4(3): 155-178.
  27. Wendler, D. and C. Grady (2008). "What should research participants understand to understand they are participants in research?" *Bioethics Journal*, 22(4): 203-208.